

Eksamensoppgaver SOS3001 Sosiologisk teori, Høsten 2015

BOKMÅL

Oppgave 1:

Merk: I denne oppgaven skal du svare på *enten* a), b) *eller* c).

Redegjør for noen sentrale likheter og forskjeller i arbeidene til *enten*

- a) Karl Marx og Max Weber,
- b) Emile Durkheim og Karl Marx, *eller*
- c) Max Weber og Emile Durkheim

Oppgave 2:

Hvordan bruker Foucault begrepet «panoptikon»? Diskuter om det finnes samfunnsfenomener med panoptiske egenskaper på andre samfunnsfelt enn fengselsinstitusjonen i dagens norske samfunn.

Oppgave 3:

Merk: I denne oppgaven skal du svare på *enten* a), b) *eller* c).

- a) Gjør rede for den faghistoriske posisjonen til det strukturfunksjonalistiske perspektivet, og diskuter kort dets relevans i dagens sosiologiske landskap
- b) Gjør rede for den faghistoriske posisjonen til ulike nymarxistiske perspektivene, og diskuter kort deres relevans i dagens sosiologiske landskap
- c) Gjør rede for den faghistoriske posisjonen til den feministiske tradisjonen innen samfunnsvitenskapene, og diskuter kort dens relevans i dagens sosiologiske landskap

Oppgave 4:

Gjør rede for begrepene samfunnsteori og generell teori. Bruk eksempler fra Bourdieus samfunnsteori.

Oppgave 5:

Giddens bruker blant annet begrepet «disembedding», ofte oversatt til norsk som «utleiring», for å beskrive de senmoderne samfunnene. Hva menes med dette begrepet? Gi et eksempel på «disembedding»-prosesser og vurder begrepets fruktbarhet i analyser av vår tids samfunn.

SOS3001 Sosiologisk teori – høstsemesteret 2015

Eksamen består av to deler; semesteroppgave (ca. 6600 ord) og seks timers skriftlig eksamen. Besvarelsene teller hver 50 prosent av den endelige karakteren, som skal reflektere det helhetlige inntrykket som kandidaten viser gjennom arbeidene. Det gis én samlet slutt karakter.

Vurderingen av eksamensarbeidene tar utgangspunkt i fagets kunnskaps- og ferdighetsmål. Eksamensoppgavene skal samlet teste studentenes evner og ferdigheter langs en rekke dimensjoner; så som generell kunnskap om sosiologisk teori, vitenskapelig skriftlig fremstilling, analytiske ferdigheter og evne til å tenke selvstendig, reflektert og kreativt, for å nevne noen sentrale kriterier.

Studentene må dessuten demonstrere oversikt over det sosiologiske teorilandskapet (spesielt på den skriftlige eksamenen), men også evne til faglig fordypning (spesielt gjennom semesteroppgaven). Det er derfor ikke er mulig å gi en enkel bedømmelsesformel.

Det er verdt å påpeke at faktafeil/småfeil i utgangspunktet ikke tillegges stor vekt hvis besvarelsen i øvrig gir inntrykk av god forståelse fra kandidatens side. Til gjengjeld vektlegges kandidatens faglige kraft, evne til refleksjon og til å tenke analytisk.

Semesteroppgaven

Gjennom semesteroppgaven skal kandidaten demonstrere evne til faglig fordypelse ved å diskutere et avgrenset tema innen sosiologisk teori. Problemstillingene kan variere, fra de mest rendyrkede og abstrakte teoretiske diskusjoner til diskusjoner der en teori eller et perspektiv konfronteres med et mer empirisk fenomen.

Siden semesteroppgaven er skrevet med utgangspunkt i studentenes egne problemstillinger, gis det ikke videre utdypende retningslinjer for bedømming av innholdet i semesteroppgaven.

Lengden på oppgaven skal være ca. 6000 ord (ca. 15 sider), inkl. forside, sammendrag, referanser og eventuelle sluttnoter.

Skriftlig eksamen

De ble gitt fem deloppgaver på den skriftlige eksamen, én fra hver av kursets læingsbolker. De teller like mye i den endelige vurderingen. Hver oppgave skulle besvares på anslagsvis 60 minutter (3 til 6 sider tekst). Under følger noen konkrete stikkord til oppgavene:

Oppgave 1:

Merk: I denne oppgaven skal du svare på *enten* a), b) *eller* c).

Redegjør for noen sentrale likheter og forskjeller i arbeidene til *enten*

- a) Karl Marx og Max Weber,
- b) Emile Durkheim og Karl Marx, *eller*
- c) Max Weber og Emile Durkheim

Oppgaven forutsetter for det første at studenten har godt kjennskap til to av fagets sentrale klassikere (Marx, Weber og Durkheim). Dernest krever oppgavens at studenten klarer å sammenstille arbeidene til to av disse klassikerne. Det siste elementet teller tyngst i vurderingen. Det er selvsagt flere konkrete måter som denne oppgaven kan løses på, og det viktigste er at studenten faktisk makter å sammenstille klassikernes arbeider. Merk at oppgaveteksten krever at studenten berører flere enn ett enkelt aspekt/moment i sin diskusjon, og at man klarer å se både likheter og forskjeller mellom de valgte klassikerne.

Oppgave 2:

Hvordan bruker Foucault begrepet «panoptikon»? Diskuter om det finnes samfunnsfenomener med panoptiske egenskaper på andre samfunnsfelt enn fengselsinstitusjonen i dagens norske samfunn.

I første del av oppgaven skal studenten redegjøre for Foucaults bruk av panoptikon-begrepet. Her er sentrale stikkord de moderne institusjonenes teknikker for kontroll og disiplinering av samfunnsmedlemmene. Panoptikonet (som fengselsarkitektur) gjør det mulig å overvåke individenes handlinger, med resultatet at individene former sin adferd ut fra dette, og i konsekvens dermed tar ansvar for sin egen «rehabilitering» for å unngå sanksjoner fra fengsel. Dette speiler ifølge Foucault mer generelle samfunnstrekk ved det moderne samfunnet.

Det er fint om studenten også greier å sette Foucaults bruk av begrepet inn i hans større teoretiske begrepsapparat, f.eks. hans post-modernistiske/-strukturalistiske perspektiver og/eller hans maktteoretiske perspektiver. Oppgaven krever videre at studenten aktiv vurderer overførbarheten av panoptikonbegrepet på andre samfunnsfelt enn straffeinstitusjonene. Her er flere svar mulige, og noen studenter vil også kunne avvise begrepets relevans. Det er selvsag greit, så lenge svaret bygger på faglige argumenter.

Oppgave 3:

Merk: I denne oppgaven skal du svare på *enten* a), b) *eller* c).

- a) Gjør rede for den faghistoriske posisjonen til det strukturfunksjonalistiske perspektivet, og diskuter kort dets relevans i dagens sosiologiske landskap
- b) Gjør rede for den faghistoriske posisjonen til ulike nymarxistiske perspektivene, og diskuter kort deres relevans i dagens sosiologiske landskap
- c) Gjør rede for den faghistoriske posisjonen til den feministiske tradisjonen innen samfunnsvitenskapene, og diskuter kort dens relevans i dagens sosiologiske landskap

Oppgaven krever for det første at studenten kjenner det aktuelle perspektivet/tradisjonen som velges, og – spesielt aktualisert gjennom oppgaveteksten – greier å redegjøre for dets faghistoriske posisjon. Dernest krever oppgaven en mer selvstendig diskusjon av perspektivets/tradisjonens relevans i dagens sosiologiske landskap. Her er selvsagt flere posisjoner mulige, og det avgjørende er i hvilken grad besvarelsen gir en selvstendig og reflektert argumentasjon.

Oppgave 4

Gjør rede for begrepene samfunnsteori og generell teori. Bruk eksempler fra Bourdieus samfunnsteori.

I undervisningen er skillet mellom samfunnsteori og generell teori diskutert i flere sammenhenger (f.eks. jf. Hagen). Samfunnsteori viser til teorier om den empiriske virkeligheten, mens generell teori viser til begrepsrammene som brukes for å fortolke den empiriske virkeligheten. Oppgaven krever for øvrig aktiv bruk av Bourdieus samfunnsteori, og fordrer dermed grunnleggende kjennskap til denne.

Oppgave 5:

Giddens bruker blant annet begrepet «disembedding», ofte oversatt til norsk som «utleiring», for å beskrive de senmoderne samfunnene. Hva menes med dette begrepet? Gi et eksempel på «disembedding»-prosesser og vurder begrepets fruktbarhet i analyser av vår tids samfunn.

Første del av oppgaven krever at studenten kjenner til og klarer og redegjøre for begrepet om disembedding. Giddens bruker dette for å vise til hvordan sosiale prosesser løftes ut av lokale kontekster, og skiller her mellom hvordan dette skjer gjennom bruken av symbolsystemer («symbolic tokens») and ekspertsystemer. Dernest skal det gis eksempler på disembedding-prosesser, og endelig skal studenten diskutere fruktbarheten av begrepet. Igjen er det her ingen fasitsvar, og det sentrale er i hvilken grad studenten viser en informert og kritisk behandling av begrepet